

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro

Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

*Domnului prof. univ. dr. Valer Dorneanu,
Președintele Curții Constituționale,*

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. d) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, vă transmitem, alăturat, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 229 alin. (3²) și alin. (3³) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din data de 10 iunie 2011.

Vă asigur, Domnule Președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Renate WEBER

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. d) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,

Avocatul Poporului formulează prezenta

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

referitoare la dispozițiile art. 229 alin. (3²) și (3³) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil

Dispozițiile art. 229 alin. (3²) și (3³) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din data de 10 iunie 2011, referitoare la numirea de către autoritatea tutelară a curatorului special care în asistă sau îl reprezintă pe minor la dezbateră procedura succesorale fără validarea sau confirmarea de către instanță, aduc atingere prevederilor art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (1) și art. 124 din Constituție, din perspectiva următoarelor:

MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE

Dispozițiile legale criticate au următorul conținut: "(3²)Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), numirea curatorului special care îl asistă sau îl reprezintă pe minor (...) la dezbateră procedura succesorale se face, de îndată, de autoritatea tutelară, la cererea notarului public, în acest din urmă caz nefiind necesară validarea sau confirmarea de către instanță."

(3³) Dispozițiile alin. (3²) se aplică în mod corespunzător și în cazul numirii curatorului special prevăzut la art. 167 din Codul civil."

Pentru început, este necesară stabilirea naturii juridice a curatei care reprezintă o formă de ocrotire a copilului cu **caracter temporar și subsidiară tutelei** și se instituie numai în cazurile stabilite de lege. Cu titlu general, art. 150 din Codul civil stabilește **cazurile de numire a curatorului special:**

(1) Ori de câte ori între tutore și minor se ivesc interese contrare, care nu sunt dintre cele ce trebuie să ducă la înlocuirea tutorelui, instanța de tutelă va numi un curator special.

(2) De asemenea, dacă din cauza bolii sau din alte motive tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele minorului pe care îl reprezintă sau ale cărui acte le încuviințează, instanța de tutelă va numi un curator special.

(3) Pentru motive temeinice, în cadrul procedurilor succesoriale, notarul public, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, poate numi provizoriu un curator special, care va fi validat ori, după caz, înlocuit de către instanța de tutelă.

Observăm că intenția legiuitorului, la adoptarea Codului civil, a fost aceea ca numirea curatorului special să fie validată de instanța de tutelă, or, prin prevederile art. 229 alin. (3²) din Legea nr. 71/2011 sunt lipsite de efecte juridice **dispozițiile art. 150 alin. (3) din Codul civil**, în ceea ce privește validarea de către instanța de tutelă a curatei special instituite pentru asistarea minorului în cadrul procedurii succesoriale, fiind **suspendate sine die până la înființarea și funcționarea instanțelor de tutelă.**

Având în vedere că instituția curatei este guvernată de regulile de la **mandat**, precum și specificul **curatei speciale**, legiuitorul a reglementat distinct curatela interzisului judecătoresc, precum și **curatela minorului**, **aceste tipuri de curatelă fiind mult mai apropiate de instituția tutelei** decât de cea a curatei, astfel cum este reglementată de dispozițiile Capitolului IV.

Prevederile art. 229 alin. (3²) din Legea nr. 71/2011, vizează exclusiv **două situații**: încheierea unor acte de dispoziție și dezbaterile procedurii succesoriale. Conform art. 229 alin. (3²) din Legea nr. 71/2011, pentru situația premisă (acte de dispoziție și dezbateri succesorală), **până la înființarea și funcționarea instanțelor de tutelă**, la desemnarea unui curator special se face în mod obligatoriu de **autoritatea tutelară**, iar nu de instanța de tutelă.

Prima situație reglementată de art. 229 alin. (3²) din Legea nr. 71/2011, și anume numirea curatorului special, care îl asistă sau îl reprezintă pe minor la încheierea actelor de dispoziție, de către autoritatea tutelară, nu ridică probleme de constituționalitate deoarece numirea are loc **numai cu validarea sau confirmarea de către instanță.**

Astfel, lipsa reglementării normelor de organizare și funcționare a instanței de tutelă nu lipsește de eficiență scopul legiuitorului instituit prin reglementarea criticată, respectiv acela de implicare a instanței judecătorești în luarea unor decizii privind numirea curatorului special, întrucât, prin validarea sau confirmarea de către instanță, există un control efectiv din partea unei instanțe judecătorești, reglementarea beneficiind de garanțiile de imparțialitate și independență.

Însă, nu același lucru reținem în cea **de a doua situație** când curatorul special este numit de autoritatea tutelară la cererea notarului public, în cazul dezbaterii procedurii succesoriale, potrivit 229 alin. (3²) și alin. (3³) din Legea nr. 71/2011. Procedura succesorală presupune calea prin care se

transmite patrimoniul unei persoane decedate, către una sau mai multe persoane în viață. Această „cale”, înțeleasă ca un ansamblu de reguli procedurale sau materiale ce trebuie urmate pentru a se realiza transmisiunea patrimonială, nu este deloc simplă, ci are mai degrabă un caracter complex – poate sunt cele mai complexe reguli prin care se realizează transmisiunea și respectiv dobândirea proprietății, știut fiind că succesiunea este, în mod esențial, un mod de dobândire a proprietății, potrivit art. 557 alin. (1) din Codul civil.

În acest din urmă caz, apreciem că numirea curatorului special de către autoritatea tutelară potrivit art. 229 alin.(3²) și (3³) din Legea nr. 71/2011, fără validarea instanței de judecată, lipsește de eficiență scopul legiuitorului și anume **acela de implicare a instanței judecătorești**, care beneficiază de garanțiile de imparțialitate și independență. Astfel, se atribuie către un organ administrativ aflat în subordinea autorității publice locale, respectiv autoritatea tutelară, procedura numirii curatorului special. **Or, toate procedurile prevăzute pentru ocrotirea persoanei fizice, potrivit art. 107 alin.(1) din Codul civil sunt în competența instanței de tutelă.**

Reglementarea prevăzută la alin. (1), la care face trimitere textul criticat, se referă la stabilirea, prin legea privind organizarea judiciară, a organizării, funcționării și atribuțiilor instanței de tutelă și de familie. Or, de la intrarea în vigoare a normelor tranzitorii și până în prezent, **nu au fost adoptate modificări ale legii** privind organizarea judiciară referitoare la stabilirea organizării, funcționării și atribuțiilor instanței de tutelă și de familie.

Prin Decizia nr. 795/2020, Curtea Constituțională a stabilit neconstituționalitatea dispozițiilor art. 229 alin. (3) din Legea nr. 71/2011 potrivit căroră *”Până la data intrării în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), atribuțiile instanței de tutelă referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau ale interzisului judecătoresc ori, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile acestuia revin autorității tutelare.”* Dispozițiile art. 229 alin. (1) prevăd că organizarea, funcționarea și atribuțiile instanței de tutelă și de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară.

În considerentele deciziei, Curtea Constituțională a reținut că norma tranzitorie criticată **prorogă atribuțiile autorității tutelare referitoare la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile persoanei puse sub interdicție**, reglementate prin Codul familiei, de la data intrării în vigoare a Codului civil, respectiv 1 octombrie 2011, până la intrarea în vigoare a normelor privind organizarea, funcționarea și atribuțiile instanței de tutelă și de familie, prin modificarea corespunzătoare a legii privind organizarea judiciară. Or, ~~Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, nu a fost completată în acest sens, respectiv prin instituirea instanței de tutelă și de familie.~~

Așadar, norma tranzitorie criticată delegă, în mod temporar, atribuțiile instituite de Codul civil în sarcina instanței de tutelă către un organ administrativ aflat în subordinea autorității publice locale, respectiv autoritatea tutelară, asigurând, în acest mod și pentru o perioadă determinată, corelarea dintre vechea și noua reglementare, respectiv Codul civil din 2009 și, respectiv, Codul familiei.

Prin urmare, Curtea Constituțională a conchis că lipsa de intervenție a legiuitorului, în sensul instituirii normelor privind organizarea instanței de tutelă, de la data intrării în vigoare a Codului civil și până în prezent este de natură să denatureze scopul legii, respectiv acela de a acorda unei instanțe judecătorești atribuțiile exercitate până la data intrării în vigoare a Codului civil de o autoritate administrativă, respectiv autoritatea tutelară, **având în vedere rolul crescut al tutorelui în administrarea bunurilor persoanei puse sub interdicție judecătorească**, rol ce necesită un control efectiv din partea unei instanțe judecătorești, care beneficiază de garanțiile de imparțialitate și independență.

Menținerea *sine die* în fondul activ al legislației al unei norme tranzitorii, contravine scopului unei dispoziții tranzitorii, care trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, corelarea a două reglementări succesive, ceea ce este de natură să încalce cerințele de calitate a legii, garanție a principiului legalității, prin lipsa de previzibilitate a reglementării. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, noțiunea de previzibilitate a legii impune legiuitorului ca normele pe care le edictează să fie clare, ușor de înțeles, fără un conținut echivoc, precise, în corelare cu întreg ansamblul normativ (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 710 din 29 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1014 din 16 decembrie 2016, paragraful 28).

Argumentele expuse în Decizia nr. 795/2020 sunt aplicabile, pentru identitate de rațiune, *mutatis mutandis* și în situația instituirii, de către autoritatea tutelară, a curatelei speciale a minorului în cadrul dezbaterii procedurii succesoriale. Pentru a sintetiza, identitatea de rațiune este determinată de natura juridică a curatelei speciale a minorului apropiată de cea a tutelei, de necesitatea existenței unui control efectiv din partea unei instanțe judecătorești în privința drepturilor minorului exercitate în cadrul dezbaterii succesoriale, precum și de conferirea de eficiență juridică a dispozițiilor art. 150 alin. (3) din Codul civil privind validarea de către instanță a curatelei speciale.

Având în vedere competența sa generală în privința protecției drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului apreciază că prevederile art. 229 alin. (3²) și (3³) din Legea nr. 71/2011 referitoare la numirea de către autoritatea tutelară a curatorului special care în asistă sau îl reprezintă pe minor la dezbaterii procedurii succesoriale fără validarea sau confirmarea de către instanță sunt neconstituționale și solicită Curții Constituționale pronunțarea unei soluții de admitere a prezentei excepții de neconstituționalitate.

Avocatul Poporului,

Renate WEBER

